

SLÄKT-FÖRENING-S-NYTT

ESKEKÄRR-TOMASBOLSSLÄKTENS PÅ DAL SLÄKTFÖRENING

Grundad 1948

Meddelande nr 38

December 2017

Ansvarig utgivare och redaktör: Per Erik Kvarnström

www.et-slaktforening.se

Ordförandens ruta

Inledningsvis vill jag konstatera att 2017 varit mycket av ett mellanår i föreningens verksamhet. Vi har inte haft några föreningsträffar och vad styrelsen beträffar har vi begränsat oss till att ha ett möte.

Ändå har det naturligtvis hänt saker som det finns anledning att informera er medlemmar om.

Vi har fått nio nya medlemmar och hälsar Carl-Göran och Karin Strutz, Ed, Hanna och John Strutz, Laxarby, Johan, Anna-Karin och Elin Strutz, Ed, Hans Kristian Mjölneröd, Halden samt Arne Andersen, Kornsjö välkomna i föreningen.

Föreningen miste i början av året Gunnar Pedersson Tösse. Gunnar har under sin tid i föreningen varit en värdefull och initiativrik medlem både som styrelseledamot och vid arrangerandet av årsmötesträffar. Vi i styrelsen sörjer med Gunnars efterlevande och saknar honom som vän och i styrelsen. Även Olle Blid, Gävle och Brita Sörling, Skene har avlidit. Ingrid Bohlin, Kungälv, har på grund av ålder begärt utträde ur föreningen.

Föreningen har nu 136 medlemmar.

Inför 2018 planerar vi att genomföra en mellanårsträff någon av de två första lördagarna i augusti. Vi kommer om anmälningarna blir tillräckligt många och planerna går i lås att samlas vid Eds kyrka varefter vi samåker i så få bilar som möjligt till Fredrikstens fästning i Halden. Där intar vi medhavt kaffe innan vi blir guidade på den nya Karl XII utställningen på fästningen museum. Därefter åker vi till Prestebakkes hembygdsgård och äter lunch och avslutar träffen med mötesförhandlingar.

Vi kommer att kalla till träffen utifrån § 9 i föreningsstadgarna vilket innebär att träffen får status av extrastämma. Anledningen till detta är att vi önskar komplettera styrelsen med en ordinarie ledamot efter Gunnar Pederssons död samt helst tillsätta ytterligare någon eller

några suppleanter. Valberedningen tar tacksamt emot förslag på lämpade och hågade personer.

När vår kassör Lars Bäckström redogjorde för föreningens ekonomi vid styrelsemötet framkom det att medlemsavgiften för treårsperioden 2017-2019 inte betalats av flertalet av medlemmarna i föreningen. Vi saknar därför mellan 15 – 20 000 kronor i föreningens kassa. Förklaringen till detta tror vi är att vi sedan några år distribuerar ”Släktföreningsnytt” till största delen digitalt och därigenom inte skickar med något inbetalningskort utan lägger på er medlemmar att ”ordna” och komma ihåg inbetalningen till kontot.

Uppgifter om avgiftens storlek och kontonummer återfinns på sista sidan i årets nummer. Styrelsen uppmanar alla att betala avgiften för att säkerställa föreningens goda ekonomi och möjliggöra fler arrangemang i framtiden. Det behövs även pengar till att trycka upp slutsålda, och efterfrågade exemplar av föreningens skrifter.

Årets nummer innehåller utöver allmän föreningsinformation två artiklar och två bokanmälningar samt bilder från en mindre släktsammankomst i Ed.

Ett Gott Nytt År 2018 önskar jag er och hoppas att vi kommer att ses på sommarens släktmöte!

Per Erik Kvarnström

Hela Klevmarken är fullt av strutsar!

av
Gunilla Kvarnström

”Hela Klevmarken är fullt av strutsar!”. Så uttryckte sig en upprörd man, som fått en räkning felaktigt adresserad till sig. En kvinna som då arbetade på kommunalkontoret i Ed har berättat detta för Gudrun Foss. Han hade rätt. När jag växte upp så var de en hel del: Fritiof och Beda på Framnäs, morbror Georg på Nedkasene, Beda, Karl, Hulda och Eugen på Kashögen samt Anna Johansson (född Strutz) på Borgalemon.

Strutz är ett soldatnamn. Soldatnamn fick man när man blev soldat för att det skulle vara lättare att veta vem som var vem, eftersom de flesta då hade ett son-namn. När soldaten slutade så togs soldatnamnet bort och han återgick till sitt tidigare efternamn. Ibland så följde soldatnamnet med torpet där man bodde. I slutet av 1800-talet blev det vanligt att soldatnamnet behölls även sen man slutat som soldat. När jag sökte efter Strutz i soldatregistret så fanns namnet representerat på minst 12 regementen från Skåne och upp till Mellan-Sverige (registret är inte fullständigt). Alla namnen stavades med z och den tidigaste som hette Strutz var född 1688.

Den förste i vår släkt som fick namnet var Anders Olofsson Strutz. Han var son till Olof Jonsson Borg som också var soldat. Olof var indelt soldat på Lövkasen, Bästorp i

Töftedal mellan 1808 och 1825. Han som efterträdde Olof fick också namnet Borg, så den gången följde namnet med bostället. (Olof Jonsson Borg var sonson till Halfward Bryngelsson)

Anders Olofsson föddes på Lövkasen 1822. Han gifte sig 1842 och flyttade samma år till Hökesäter i Ed där han står skriven som soldat Struts. 1874 tog han avsked och familjen flyttade till Kleven i Klevmarken. Där står han skriven som torpare och han arrenderade Kleva av Arvid Arvidsson (ett av Arvid Erikssons 22 barn). När Arvid blev änkling 1876 gifte han sig med Anders' dotter Johanna Strutz. De bosatte sig inte i Kleva.

Anders' son Mattias gifte sig 1884 och familjen bodde i Kleva 1892-1904. Därifrån flyttade de till Kashögen och där bodde fyra av barnen, Beda, Karl, Hulda och Eugen, kvar resten av sina liv (Eugen bodde sin allra sista tid i Ed)

Anders Strutz dog 1908, sonen Anders Magnus flyttade då till Kleva och arrenderade torpet till 1939 därefter tog hans barn Fritiof och Beda över arrendet. De bodde kvar till 1960-talet då de flyttade till Framnäs. Då hade stugan på Lövås plockats ner stock för stock och byggts upp igen vid Nedkasene där den fick namnet Framnäs. Ett mycket passande namn eftersom den ligger före (framom) Nedkasene när man kommer ifrån Ed, men också för att Fritiof skulle bo där. Fritiofs hem i "Fritiofs saga" heter ju Framnäs.

I Släktföreningens nuvarande styrelse ingår två stycken som härstammar från Anders Strutz, Kina (Kristina) Strutz och Lars Tång. Tidigare aktiva i släktföreningen med samma släktband är Sune Strutz och Maja Eriksson.

På vår lilla träff i Fridhem i somras var det femton stycken som har Anders Strutz som en av sina anfäder. (Se på släktkartan sista sidan i numret över oss som var med om du är intresserad av hur). Vi andra var i minoritet.

Kanske kan man säga att en lördag i somras var också Fridhem fullt av strutsar.

Lite fakta om barnen till Anders Strutz:

Johanna född 1848 var mor till Helena Arvidsson, Ingegerds mamma, Kina och Helenas mormor och Connys farmor.

Mattias född 1853 var far till Emil Struts, Lasse Tångs morfar. Beda, Karl, Hulda och Eugen var också barn till Mattias.

Anders Magnus född 1862 var far till Anna, Axel, Fritiof, Georg och Beda.

Axel var far till Ingmar, Ulla-Britt, Viviann, Sigge (Sigvard) och Anna-Lisa.

Georg var far till Maja och Sune. Morfar till Gudrun och mormorsfar till Inga, Åsa och Sara. Farfar till Helena och Kina.

Källor: Centrala soldatregistret (www.soldatreg.se/sok-soldat/). Kyrkböckerna i Töftedal och Ed. "Klevmarken, boställen och ägoförhållanden under nära 300 år" av Gunnel Kvarnström. Gudrun Foss och egna minnen.

En upplevelse av DNA-släktforskning

av

Katrinna Bergström Petersson

Att släktforska med hjälp av DNA har blivit allt mer populärt. Själv kom jag in på det som en ny möjlighet att kunna få reda på mer om min morfars (Rune Kvarnström) okände biologiska farfar. Vi skickade in två DNAProv. Min morfars och min brors. I den tjänsten som vi använder oss av (familytreedna.com), så finns det i huvudsak tre olika DNA undersökningar du kan välja att göra; Y-DNA, Family finder och mtDNA. Vi valde i båda fallen att göra Y-DNA och Family Finder.

Det är endast män som kan ta Y-DNAProv, då de undersöker ett antal ”punkter” på y-kromosomen, som endast män har. Y-DNA ärvs från far till son och resultatet du får kan sägas ge två huvudsakliga informationer. Dels vilken genetisk bas du kommer ifrån på fädernet. Det här spåras i princip tillbaka till stenåldern. Den andra delen kan genom matchningar med andra som gjort Y-DNAtest ge svar på vilka du delar direkt nedstigande anfäder med. Detta passade oss bra då det förhoppningsvis kunde ge oss ledtrådar kring morfars farfar som genetiskt måste dela Y-DNA med morfar. Detta bygger givetvis på att andra som matchar morfars Y-DNA också har tagit testet och att de är tillräckligt nära inpå generationsmässigt för att det ska gå att spåra den gäckande ”farfar okänd”. Här har vi kommit en bit men har ännu inte fått några definitiva svar.

Family Finder är en generell undersökning av ditt DNA som matchar dig med släktingar som delar en viss mängd av ditt DNA. Det här är en metod som är mer övergripande och som ger fler matchningar då den visar på släktingar från alla dina rötter. Här får du olika sorters information om dina matchningar och kan välja själv hur du vill ha dem sorterade. Du kan t.ex. välja efter hur långa sekvenser på kromosomer som matchar (ju längre desto närmare släkt) eller efter i vilken generation ni beräknas vara anknutna. Family finder räknar själv ut och kategoriserar matchningar i bl.a. ” *Half Siblings, Grandparent/ Grandchild, Uncle/ Nephew*”, ” *2nd cousin -4th cousin*” eller ” *5th cousin- remote cousin*”.

En fördel är att du får en mängd människor nu levande som du definitivt är släkt med. En nackdel är att det inte är helt enkelt att placera dessa släktingar på din släktkarta. Du blir väldigt beroende av vilken information de andra har valt att lägga ut och hur mycket de känner till sedan tidigare om sin släkt. Alla släktträd behöver du bygga själv, så jag rekommenderar att du även använder dig av andra släktforskningstjänster där du kan komma åt kyrkböcker och liknande, ifall du vill forska med DNA.

Något som kan räknas som både en fördel och en nackdel är att det finns så många olika metoder att använda sig av DNA i släktforskning. Det är så klart kul med så många möjligheter men samtidigt slukar alla dessa möjligheter enorma mängder tid och det blir lätt rörigt med så mycket information.

När jag höll på att lokalisera en av mina matchningar(min brors DNA, men jag räknar det testet som mitt) på Family finder som jag hade förstått borde vara släkt på min mormors (Gunnel Kvarnström, född Persson) sida, stötte jag på ett nytt fenomen.

Matchningen som vi kan kalla MO var listad som 2nd cousin – 4th cousin, alltså tremänning - femmänning till mig. Dock kunde jag av åldern utläsa att vi sannolikt inte tillhörde samma generation, så det kunde ställa till det lite i räkningen.

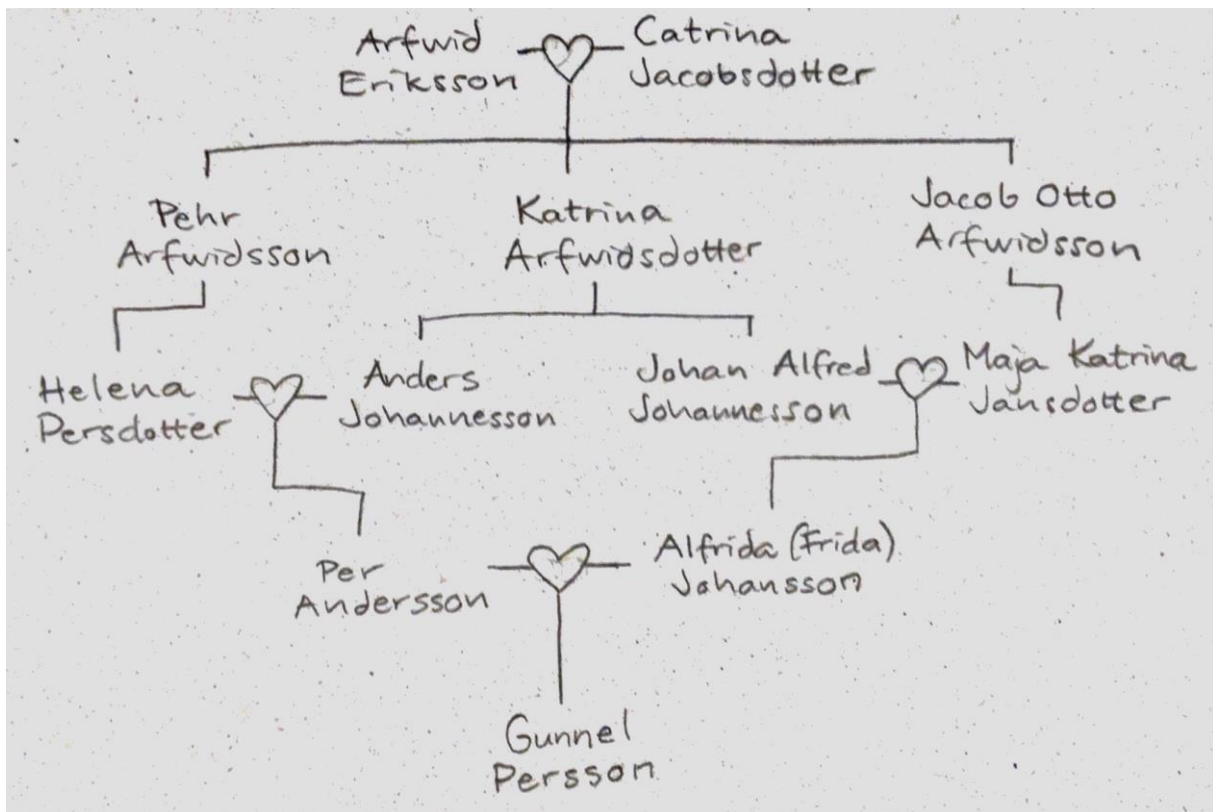
Jag började då leta gemensamma anfäder 3 till 5 generationer tillbaka i våra släkträd. Men trots att MOs släkträd var väl beskrivet hittade jag inte något som passade. När jag satt och jobbade med detta så anslöt min mor (Gunilla Kvarnström) till letandet. Hon reagerade på namnet Maria Engelbrektsdotter (?-1810), vilket var MOs farmors farfars mor, alltså fem generationer tillbaka ifrån henne. Maria var den sista MO hade lagt in på den grenen i sitt släkträd.

Mamma visste att Engelbrekt Halfwardsson (1715-1800) hade en dotter som hette Maria. Mycket riktigt, när vi kollade upp det, var det samma Maria. Så min och MOs gemensamma anfäder visade sig vara Halfward Bryngelsson (1672-1753) och Dordi Jonsdotter (1677-1753).

Halfward Bryngelsson är min mormors farfars mormors farfars far, dvs. nio generationer tillbaka ifrån mig. Vad var det som hänt här? Hur kunde DNA-testet visa oss så mycket närmare släkt än vad vi faktiskt är?

Efter en del efterforskningar visade sig svaret ligga i det mindre smickrande fenomenet med kusin- och tremänningsgiften och därmed sammanhängande anförlust.

Halfward Bryngelsson är nämligen inte bara min mormors farfars mormors farfars far, utan även min mormors morfars farmors farfars far, min mormors morfars mormors farfars far och min mormors mormors farmors farfars far. Se bild nedan för att förstå den knut som finns bland min mormors rötter.

Rent genetiskt innebär det här att jag får ett mindre varierat DNA ju mer anförluster. Man kan förenklat säga att jag har en högre koncentration av klevmarksDNA. När dataprogrammet räknar på närheten i släktskap så blir resultatet av denna koncentration att det räknar bort ett par generationer. Något som är väldigt nyttigt att känna till för oss som kommer ifrån släkter som bott på samma plats under lång tid och har mycket kusin- och tremänningsgiften.

Så förtvivla inte om ni DNAforskar och ni vet att matchningen är på en gren av släkten såsom klevmarkssläkten, försök bara titta längre tillbaka i leden. Det kan också vara bra att ha kunskap eller känna någon med kunskap (Tack mamma!) om barn och barnbarn till dina kända anfäder. Du vet aldrig när den kunskapen kan hjälpa dig att lösa en gåta.

”Tösse, stationssamhället och bygden”

2016 publicerades Sten Lindströms nästan 500 sidor och rikt illustrerade bok i storformat om Tösse. Berättelsen om samhället börjar kring sekelskiftet 1900 och striden om byggandet av Tösse station och fortsätter fram till nutid. Boken avslutas med ett avsnitt om Tössebageriet i Stockholm. Däremellan finner man rubriker som Telefonföreningen, Stations-samhället, Bygden elektrifieras, Missionskyrkorna, Handelsbodarna, Kaféerna, Storbränderna, Ålderdomshem och fattigvård, Badhusföreningen, Partier och fackföreningar m m. När jag bläddrar i personförteckningen hittar jag inte bara mina förfäder (Anders Nilsson och Gotthard Nilsson) utan även flera andra namn som vi också återfinner i vår släkt såsom Olsson-Micrande, Lindström, Kallin, Hesselbom, Emanuelsson, Dalgård och Björqvist. Boken är en guldgruva för oss som har någon förankring i Tösse, men även för andra en intressant berättelse om hur järnvägen skapar ett stationssamhälle, hur det trots konflikter och genom samarbete mellan driftigt folk växer, och efter ”järnvägsdöden” ändå överlever.

Anders Klevmarken

Sten Lindström, ”Tösse, stationssamhället och bygden”, ISBN 978-91-639-2107-0, Åmåls Grafiska AB 2016.

Stuglandet och Bastedalen

”Stuglandet. En guide till fria övernattningsstugor” av Kjell Wowles och Moa Karlberg kom ut i år (2017). Jag citerar från bokens baksida: ”Stuglandet är en guidebok till klimatsmart turism, som med text och bild vill inspirera läsaren att själv ge sig ut i naturen för äventyr och övernattningsstugor. Över 200 redovisas. En del med längre reportage, däribland Bastedalen i Klevmarken. Bastedalen ligger också i Heråmadens naturreservat vilket bildades 2014. Vackra fotografier både utomhus och inifrån huset är varvat med torpets historia. Bland annat kan man läsa om Bastedalsgubben, Bryngel Pehrsson (1735-1810, sonson till Halfward Bryngelsson och farfar till Orre-Bryngel). Han var känd som trollkarl och läkekunnig.

Boken finns att köpa för runt 200:- och att låna på 83 bibliotek i Sverige. Finns den inte på ditt bibliotek kan du troligtvis fjärlåna från andra bibliotek. Det är en tjänst de flesta bibliotek i Sverige erbjuder. Det är en vacker bok med fina reportage från hela Sverige.

Är du intresserad av att läsa mer om den omtalade Bastedalsgubben så är det bättre att läsa Rita Herrjulfsdotters böcker: "Kloka gubbar och gummor i Dalsland" (9 sidor om Bryngel) eller "Folkmedicin i Dalsland" (2 sidor) eller släktföreningens skrift: "Klevmarkssläkten. Muntlig tradition" av Johannes Klevenmark där både torpet och Bryngel omnämns. I en annan av släktföreningens skrifter "Klevmarken. Bostäden och ägoförhållanden under nära 300 år" av Gunnel Kvarnström finns Bastedalen också med.

Gunilla Kvarnström

Bilder från kaffebordsknyt på Fridhem i Ed 12/8

Vi samlades några Klevmarksättlingar i trädgården som min morfar och mormor Per och Frida Andersson anlade i mitten av 1920-talet då Fridhem var nybyggt. Deras hem var, har det sagts mig, mycket välkomnande och många är de släktingar och vänner som här har bjudits på kaffe och kanske ätit marknadsoppa när de årliga marknaderna gick av stapeln.

Vi hade inte vädrets makter på vår sida men som framgår av Lars och Anette Tångs bilder gick det bra ändå och berättelserna om släktingar och händelser från förr värmdes i den för dagen svala väderleken.

Lars Tång med sysslingarna systrarna Helena och Kina. I bakgrunden Anna-Lisa

Gudrun omgiven av döttrarna Inga, Åsa (skymd) Sara (med ryggen mot kameran), moster och morbror Ingegerd och Sune, Conny (längst bort), sysslingen Maria med maken Sonny.

Samma personer som ovan men med Rune sittande till vänster och Kina stående

Syskonskaran från Torrskog. Med ryggen mot kameran: Anna-Lisa, Vivianne, Sigge, Vända mot kameran: Ulla-Britt, Siggas fru Birgitta, Ingmar och Rune Anna-Lisa. Övriga på bilden från vänster Gunilla, Ingegärd och Sune.

Rune berättar om hur välkommen han alltid, som ingift, känt sig i Klevmarkssläkten. Inger, Maria, Katrinna, Conny och vi andra lyssnade medan regnet droppade från den uppspända presenningen.

Från vänster: Gudrun, Inga, Åsa, och Sara Foss

Från vänster: Sigge Strutz, Birgitta Strutz, Ingmar Strutz, Anna-Lisa Emanuelsson, Ulla-Britt Svensson, Viviann Nathansson, Rune Emanuelsson

Från vänster: Conny Olsson, Ingergerd Strutz, PerErik Kvarnström, Lasse Tång, Sonny Klevenmark, Katrinna Pettersson, RuneKvarnström, Maria Klevenmark, Sune Strutz. Längst fram: Gunilla Kvarnström, IngerKlevenmark, Helena Strutz Rahrimian, Kristina (Kina) Strutz

Styrelse och revisorer i Eskekärr Tomasbol på Dal släktförening 2016-2019

Ordförande	Per-Erik Kvarnström, Edsgatevägen 127 655 92 Karlstad , 054- 835160, mobil 070-9742916, Epost: pererikkvarnstrom@gmail.com
Kassör	Lars Bäckström, Södra Ågatan 9 66231 Åmål, 0532-20469; mobil 070-5736695, Epost: Lars@foretagstjanst.nu
Sekreterare	Kristina StrutzKulgränden 3A 115 226 49 Lund, 046 145731 mobil 0739284165, Epost: kristina.struts@telia.com
Ledamöter	Lars Tång, Kryddpeppargatan 81 424 53 Angered, 031-3305555 mobil 0313228206 Epost: lars.tang@volvo.com Arild Engebretson, Örsveien 698 N-1766 Halden,+4769196852 +4791553872
Revisorer	Lars-Gunnar Bäcklin och Gunilla Kvarnström
Valberedningens samman- kallande	Anders Klevmarken, Vänsberg 120 Tösse, 0532- 20333 mobil 0706061190 Epost: ander.klevmarken@telia.com

Publikationer

Emanuel Bergman: Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal. Ättartavlor
Per-Olov Bergman: Lisa Hansdottersgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Maria-Greta Eriksdottersgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Halvard-Svenssongrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Engelbrekt Olssonsgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal.
Per-Olov Bergman: Johannes Olssonsgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Kajsa Olsdottersgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal.
Per-Olov Bergman: Bergman från Västgöta Dal
Per-Olov Bergman: Beckeman från Dalsland
Per-Olov Bergman: Hesselbom från Dalsland
Per-Olov Bergman: Klevmarkssläktens äldre led.
Johannes Klevenmark: Klevmarkssläkten. Muntlig tradition
Gunnel Kvarnström: Klevmarken. Boställen och ägarförhållanden under nära 300 år
Gunnel Kvarnström: IOGT-Logen 3323 Klippan i Klevmarken
Linda Hubalek: Smör i källan. En historisk dagbok 1868-1888 från svensk-amerika.

Register

Per-Olov Bergman: Register till vigsellängder för samtliga församlingar i Dalsland. Dessa register finns i två utgåvor i tryckt form, den första går fram till vigslarna år 1860 och den andra är en uppdatering som går till vigslarna år 1930. Den förra utgåvan omfattar drygt 40 band och den senare 15 band.

Beställning av skrifter

Den som önskar beställa en skrift kan vända sig till Mats Bergman, Porsvägen 32, 590 54 STUREFORS, email mats.bergman72@yahoo.se. De som bor i närheten av Dals Ed eller Karlstad kan även vända sig till Per Erik Kvarnström, Edsgatevägen 127, 655 92 Karlstad, email pererikkvarnstrom@gmail.com.

Med undantag för överupplaga i lager gäller principen ”print on demand”. Priserna på skrifterna är 150 kronor och uppåt beroende på storlek och utförande.

